

Актыўныя метады навучання для развіцця пазнавальнай дзейнасці вучняў на ўроках гісторыі Беларусі з выкарыстаннем краязнаўчага матэрыялу

Зрабіць кожны урок даследчым пры дапамозе актыўных прыёмаў навучання

Н. В. Антановіч,

настаўнік гісторыі і грамадазнаўства
вышэйшай катэгорыі Падкраіцкай БШ Бярозаўскага раёна

Як развіць альбо паглыбіць у дзяцей цікавасць да прадмета гісторыі і да гісторыі сваёй Бацькаўшчыны, пабудзіць жаданне вучыцца і быць актыўным на ўроку?

Лічу, што вырашыць гэтую праблему магчыма пры дапамозе разнастайных метадаў і прыёмаў навучання, выкарыстанне якіх дапамагае арганізацыі самастойнай пазнавальнай дзейнасці, стварэнню сітуацый поспеху на ўроку, развіццю ўменняў вызначаць галоўнае і бачыць прычынна-выніковыя сувязі, а гэта будзе садзейнічаць асэнсаванаму засваенню дзецьмі вучэбнага матэрыялу, выпрацоўцы ўменняў і навыкаў работы з разнастайнымі крыніцамі інфармацыі. Актывізацыя пазнавальнай дзейнасці на ўроку дасягаецца шляхам даследчага навучання. На уроках настаўнік не заўсёды можа скарыстаць матэрыялы вучнёўскіх даследаванняў. А вось урок магчыма зрабіць даследчым, выкарыстоўваючы такія тэхналогіі, метады і прыёмы, як стратэгія актыўнай ацэнкі, перакуленае навучанне, гексаганальнае навучанне, квэсты і іншыя.

Падзялюся вопытам выкарыстання актыўных метадаў і прыёмаў навучання для развіцця пазнавальнай дзейнасці на уроках гісторыі Беларусі з дапамогай краязнаўчага матэрыялу. Я ўнесла ў прыкладнае каляндарна-

тэматычнае планаванне, дзе гэта мэтазгодна, пытанні краязнаўчага характару і формы работы з дадзеным матэрыялам. Адзначу, што неабходнасць распрацоўкі заданняў краязнаўчага характару выклікана тым, што ў вучэбнай праграме па гісторыі Беларусі на тэму «Наш край», на мой погляд, адведзена крайне мала вучэбнага часу.

**Выкарыстанне краязнаўчага матэрыялу
пры вывучэнні гісторыі Беларусі ў 6-8 класах**

№	Тэма ўрока	Пытанне для вывучэння на ўроку	Формы работы з краязнаўчым матэрыялам
1.	6 клас Уводзіны	Якія гістарычныя крыніцы маюцца ў школьным музеі?	Экскурсія ў школьны музей з мэтай мікрадаследавання «Рэчавыя і пісьмовыя гістарычныя крыніцы»
2.	Найстаражытнейшыя людзі каменнага веку	Ці была пакрыта ў старажытнасці апошнім ледавіком сучасная тэрыторыя Бярозаўшчыны?	Практычная работа № 1 «Апошні ледавік»
3.	Пачатак выкарыстання металаў на беларускіх землях	Якія стаянкі існавалі на тэрыторыі Бярозаўшчыны?	Практычная работа № 2 «Стаянкі жалезнага веку на Бярозаўшчыне»
4.	Узнікненне няроўнасці ў грамадстве	Што сведчыць аб ўзнікненні ў грамадстве няроўнасці? Якія артэфакты былі знойдзены пры раскопках на тэрыторыі Бярозаўскага раёна?	Аналіз матэрыялаў кнігі «Памяць: гісторыка-дакументальная хроніка Бярозаўскага раёна»
5.	Культура нашых продкаў	Якія артэфакты былі знойдзены падчас раскопак і збораў з паверхніх археалагічных помнікаў	Аналіз артыкула Алены Калечыц «Археалагічныя помнікі Бярозаўскага раёна – крыніцы для ўзнаўлення гісторыі першапачатковага засялення краю»

6.	Наш край	Якія былі заняткі нашых продкаў? Якія знаходкі захоўваюцца ў музеі?	1. Даследаванні 1.1 Знаходкі ва ўрочышчы Селішча 1.2 Знаходкі ва ўрочышчы каля вёскі Самойлавічы 1.3 Стаянка Зарэчча 2. Практычная работа №3 «Археалагічныя помнікі Бярозаўскага раёна» (карта-схема Бярозаўскага раёна)
7.	Дзяржаўнасць усходніх славян	Якія плямёны пражывалі ў нашай мясцовасці?	Апераджальнае заданне «Пранікненне ўсходнеславянскіх плямён на землі нашых продкаў»
8.	Беларускія землі ва ўмовах палітычнай раздробленасці	Да якога княства належала тэрыторыя нашай мясцовасці ў X–XI стст. і ў перыяд палітычнай раздробленасці	Даследаванне «Чорная Русь і Галіцка-Валынскае княства» 2. Гісторыя помніка 3. Практычная работа №4 «Тэрыторыя Бярозаўшчыны на карце XII–XIII стст.»
9.	Знешняя небяспека ў першай палове XIII ст.	1. Ад якіх ворагаў найбольш пацярпеў наш край у X– п. п. XIII ст.? 2. Якія легенды і паданні, прысвечаныя гэтым падзеям, захаваліся ў нашай мясцовасці?	1. Даследаванне «Мангольскае нашэсце і землі нашага краю». 2. Віртуальная экскурсія ў Бярозаўскі краязнаўчы музей
10.	Гаспадарчае развіццё беларускіх зямель і ўзнікненне гарадоў	1. Ад чаго паходзіць назва населенага пункта, у якім вы жывяце? 2. Якія гандлёвыя шляхі праходзілі праз наш край? 3. Выкажыце свае меркаванні наконт таго, якія тавары правозіліся праз гэтыя шляхі	1. Аналіз пісьмовага музейнага прадмета «Летапіс вёскі Падкраічы» 2. Практычная работа №5 «Гандлёвыя сувязі беларускіх зямель» 3. Аналіз матэрыялаў кнігі «Памяць»

11	Умацаванне вялікакняжацкай улады. Барацьба з крыжакамі	1.Калі і якім шляхам тэрыторыя нашага краю ўвайшла ў склад ВКЛ?	1.Апераджальнае паведамленне «Час уваходжання нашага краю ў склад ВКЛ» 2.Практычная работа № 1 «Беларускія землі падчас кіравання першых літоўскіх князёў»
12.	Дзяржаўны лад ВКЛ	1.Да Літвы ці да Русі належала наша мясцовасць, дзе мы жывем?	Практычная работа№ 2 «Пашырэнне межаў ВКЛ у XIIIст.»
13.	Гаспадарчае развіццё і культура	1.Для чаго пабудавалі моцную вежу ў Камянцы валынскі князь Уладзімір Васількавіч? 2.З якой нагоды пастаўлены помнік князю Уладзіміру Васількавічу і княгіне Вользе Раманаўне ў Кобрыне?	Даследаванне «Гісторыя помніка архітэктуры»
14.	Насельніцтва і рэлігія ў ВКЛ	Якім было па веравызнанні насельніцтва нашага краю?	Практычная работа № 3 «Рэлігійнае становішча ў XIVст.»
15.	Княжанне Вітаўта	Якія землі і каму падарыў Вітаўт на тэрыторыі нашага краю?	Мікрадаследаванне пісьмовых крыніц «З глыбіні вякоў»
16.	«Вялікая вайна» і Грунвальдская бітва	1.Ці ўдзельнічалі ў Грунвальдскай бітве тагачасныя жыхары нашай мясцовасці? 2.Калі так, то якую ролю адыгралі харугвы нашага краю ў гэтай бітве?	Апераджальнае паведамленне «Грунвальдская бітва»
17.	Грамадзянская вайна 1432–1439 гг. Змены ў дзяржаўным ладзе	Як было арганізавана мясцовае кіраванне ў ВКЛ у XVст. на тэрыторыі нашага краю?	Аналіз матэрыялаў з артыкула Вольгі Князевай «Тэрыторыя і пасяленні Бярозаўскага раёна ў XIV-XVI стст. »

18.	Войска і ваенная справа. Знешняя палітыка ВКЛ у другой палове XV ст.	1.Высветліце, якія знешнія ворагі пранікалі на тэрыторыю нашага краю ў Познім сярэднявеччы. 2. Ці адбываліся ў нашай мясцовасці ў тых часы бітвы ці аблогі гарадоў?	1.Мікрадаследаванне «Набегі крымскіх татараў на землі ВКЛ»? 2.Практычная работа №4 «Пранікненне татар на беларускія землі»
19.	Развіццё гарадоў	1.Якія мястэчкі былі заснаваны ці ўжо існавалі ў нашай мясцовасці ў Познім сярэднявеччы? 2.Ці атрымалі яны магдэбургскае права?	Практычная работа № 4 1.1«Рост гарадоў і іх насельніцтва» 1.2 «Бяроза, Дабучын (Пружаны), Кобрын»
20.	Культура беларускіх зямель у канцы XIV–XVст.	1.Якія культываваныя збудаванні існавалі ў нашым краі ў дадзены перыяд? 2. Да якіх канфесій яны належалі? 3.Якая канфесія пераважала?	Аналіз даведачнай літаратуры
1.	7 клас Лівонская вайна	Якое дачыненне да тэрыторыі нашага краю меў С. Баторый?	Гульня «Чорная скрынка»
2.	Утварэнне Рэчы Паспалітай	Вызначце поўны адрас жыхароў нашай мясцовасці сяр. XVI ст.	Практычная работа № 1 «Адміністрацыйна-тэрытарыяльная рэформа 1565–1566 гг. у ВКЛ»
3.	Сельская гаспадарка ў другой палове XVI– першай палове XVIIIст.	Якія катэгорыі сялян існавалі на землях нашай мясцовасці і якія павіннасці прадугледжваліся для іх?	Аналіз матэрыялаў гістарычных крыніц «Тэрыторыя і пасяленні Бярозаўскага раёна ў XIV-XVI стст»
4.	Гарадское жыццё ў другой паловеXVI–першай палове XVII ст.	Ці былі на тэрыторыі Бярозаўскага раёна гарады альбо мястэчкі, якія мелі магдэбургскае права?	Даследаванне «Малецкай хронікі», аўтар А. Кенда
5.	Контррэфармацыя ў	Якія гісторыі	Праект

	Беларусі	Ўзнікнення кляштара картузіянцаў ў Бярозе?	«Гісторыі кляштара картузіянцаў у Бярозе»
6.	Беларусь у гады Паўночнай вайны 1700–1721гадоў	Якая гістарычная падзея адлюстравана на карціне Н. Т. Гуціева «Сустрэча Пятра I з польскім каралём Аўгустам II у картузіянскім кляштары ў 1706 г.?»	Прыём «Крытычны аналіз адлюстравання на аснове перакрываваных пытанняў» (кніга «Памяць. Бярозаўскі раён»)
7.	Беларуская вёска ў другой палове XVII–першай палове XVIIIст.	Якія павіннасці выконвалі сяляне маёнтка Бяроза і каму належаў дадзены маёнтак?	Аналіз гістарычнага дакумента «Устава Бярозаўскай воласці»
8.	Гарады Беларусі у другой палове XVII–першай палове XVIIIст.	Як адбіліся ваенныя падзеі на становішчы Бярозы?	Практычная работа № 2 «Уладанне Бяроза паводле інвентара 1767г.»
9.	Народная культура Беларусі у XVII–XVIII стст.	Якія звычаі і традыцыі нашых продкаў захаваліся да цяперашняга часу?	Праект «Калыска мая залатая» (сялянская хата)
10	Наш край у сярэдзіне XVI – XVIII ст.	На якім узроўні развіцця знаходзіўся наш край у параўнанні з агульным развіццём беларускіх зямель ВКЛ (у тым ліку РП)	1.Віртуальная экскурсія ў Бярозаўскі краязнаўчы музей 2.Параўнальная табліца «Становішча беларускіх зямель і зямель Бярозаўскага краю ў XVI - XVIII стст.»
1	8 клас Беларусь у перыяд вайны 1812 года	Якую палітыку ажыццяўлялі французскія ўлады ў адносінах да насельніцтва?	Сінквейн «Змест Запіскі аб стане манастыра картузіянцаў у 1812 годзе»
2.	Канфесіянальныя адносіны ў канцы XVIII – першай палове XIX ст.	Якое дачыненне да нашай мясцовасці меў указ 1832 г. аб ліквідацыі каталіцкіх манастыроў?	Аналіз вытрымкі з матэрыялаў кнігі «Памяць»
3.	Сельская гаспадарка і становішча сялян у	Якія высновы можна зрабіць з гістарычнага	Сінквейн Вывучэнне гістарычнага

	першай палове XIX ст.	дакумента «Прашэнне ... аб прыняцці мер да падаўлення хваляванняў сялян мястэчка Мальча Пружанскага ўезда...»	дакумента па памятцы
4.	Прамысловасць, гандаль, гарады і мястэчкі ў Беларусі ў першай палове XIX ст.	1.Якія мястэчкі існавалі на тэрыторыі Бярозаўскага раёна? 2 Якім быў іх склад насельніцтва?	Практычная работа № 1 «Апісанне мястэчка»
5.	Культура Беларусі ў першай палове XIX ст.	Якія помнікі архітэктуры класіцызму і садова-паркавага мастацтва пейзажнага стылю ёсць на тэрыторыі Бярозаўскага раёна?	Прыём «Разварочванне вобразу праз асацыятыўныя словы» (карціна Н. Орды «Сядзіба Пуслоўскіх»)
6.	Адмена прыгоннага права	Як аднесліся сяляне нашай мясцовасці да Маніфеста 19 лютага 1861 г. аб адмене прыгоннага права?	Мікрадаследаванне гістарычнага дакумента «Рапарт пружанскага земскага выпраўніка...»
7.	Паўстанне 1863–1864 гг. у Польшчы, Літве і Беларусі	Як паўплывала паўстанне на становішча сялян?	Практычная работа № 2 «Сутыкненні сялян з царскімі войскамі ў 1863 г.»
8.	Развіццё капіталістычных адносін у Беларусі ў парэформенны час	Што спрыяла актыўнаму развіццю прамысловай вытворчасці на тэрыторыі Бярозаўскага раёна ў парэформенны час?	Аналіз матэрыялаў з кнігі «Памяць»
9.	Першая расійская рэвалюцыя і падзеі 1905 года ў Беларусі	Якія формы барацьбы прымянялі сяляне і якія патрабаванні яны выстаўлялі?	Мікрадаследаванне «Падзеі рэвалюцыі 1905-1907 гг. на Бярозаўшчыне»
10.	Падзеі Першай сусветнай вайны на беларускіх землях	Ахарактарызуйце палітыку германскіх улад на акупіраванай тэрыторыі	Паведамленне «Падзеі Першай сусветнай вайны на Бярозаўшчыне»

		Бярозаўшчыны	
11.	Наш край у XIX – пачатку XX ст.	Як вы ацэньваеце ўзровень развіцця нашага краю за дадзены перыяд?	Праект «Наш край на мяжы стагоддзяў»

Прадстаўляем вашай увазе ўрок у 7 класе «Наш край у XIV – XVIII стст.», які праведзены з выкарыстаннем стратэгіі актыўнай ацэнкі.

Дыдыктычныя мэты урока

Маецца на ўвазе, што ў канцы ўрока вучні будуць:

- ведаць, у склад якіх адміністрацыйных адзінак уваходзіла іх мясцовасць у азначаны час;
- ведаць, якія ваенныя падзеі адбываліся на тэрыторыі іх мясцовасці;
- ведаць, якія знакамітыя асобы XVI–XVIII стст. звязаны з іх мясцовасцю;
- тлумачыць прызначэнне прадметаў ужытку і працоўнай дзейнасці продкаў;
- умець аргументаваць уласную думку погляду і рабіць выснову.

Задачы асобнага развіцця: пры дапамозе арганізацыі правядзення даследавання ствараць умовы для фарміравання такіх якасцей асобы, як камунікабельнасць, самастойнасць, упэўненасць у сваіх сілах; садзейнічаць развіццю цікавасці да вывучэння гісторыі роднага краю.

Мэты на мове вучня. У выніку даследавання тэмы я змагу:

- вызначыць, у склад якіх адміністрацыйных адзінак уваходзіла мая мясцовасць;
- скласці каляндар падзей, якія найбольш паўплывалі на лёс маёй мясцовасці;
- пазнаёміцца са знакамітымі асобамі дадзенага перыяду, чый лёс быў звязаны з маёй мясцовасцю;
- суаднесці прадметы ўжытку і працоўнай дзейнасці продкаў з іх прызначэннем;
- зрабіць выснову аб лёсе маёй мясцовасці у XVI–XVIII стст.

Крытэрыі «НаШтоБуЗУ»:

- ведаць, у склад якіх адміністрацыйных адзінак уваходзіла наша мясцовасць;
- ведаць ваенныя падзеі, што паўплывалі на лёс мясцовасці;
- пералічыць гістарычныя імёны, дзейнасць якіх мела дачыненне да маёй мясцовасці;
- тлумачыць прызначэнне прылад працы, посуду, прадметаў адзення і абутку, якімі карысталіся мае продкі;

□ выказаць сваё меркаванне па даследаванні лёсу нашай мясцовасці.

Ключавое пытанне: для чаго мы праводзім даследаванне па тэме «Лёс маёй мясцовасці ў XVI-XVIII стст.»?

Забеспячэнне ўрока: Гісторыя Беларусі: вуч. дапаможнік для 7-га класа ўстаноў агульн. сяр. адукацыі з бел. мовай навучання / пад рэд. В. А. Вароніна. – Мінск, 2017; карткі (з алгарытмам работы); on-line-экскурсія «Усё ўмелі нашы дзеды, нашы дзеды ўсё маглі» на сайце школы (<http://podkraichi.bereza.edu.by/main.aspx?guid=1691>); музейныя прадметы па тэме «Летапіс вёскі Падкраічы»; кн. «Памяць. Бярозаўскі раён». – Мінск, 1987; атласы.

Тып ўрока: урок-даследаванне.

Формы работы на ўроку: індывідуальная, парная, фронтальная.

Ход урока

I. Арганізацыйна-матывацыйны этап

Настаўнік звяртае ўвагу вучняў на дошку, дзе запісана тэма ўрока «Наш край у XVI-XVIII стст.» і прапаноўвае вызначыць ключавыя словы-паняцці (*кразнаўства, мясцовасць, Бацькаўшчына*), прымяняючы прыём «Анаграма» (парная работа: вучні атрымліваюць карткі з забытанымі словамі-паняццямі – «асакразтунв», «нацькаўбашчы», «сцомясваць»). Паняцці агучваюцца, тлумачацца вучнямі і запісваюцца на дошцы.

II. Этап актуалізацыі апорных ведаў

Настаўнік дэманструе ў рэжыме on-line з сайта школы відэаролік экскурсіі «Усё ўмелі нашы дзеды, нашы дзеды ўсё маглі» і праводзіць кароткую фронтальную гутарку аб працоўнай дзейнасці продкаў.

III. Этап пастаноўкі задач вучэбнай дзейнасці

Вучні выказваюць свае меркаванні аб задачах урока, зыходзячы з даследаванняў, якія яны падрыхтавалі да ўрока. Затым настаўнік раздае ім карткі з крытэрыямі «НаШтоБуЗУ».

Далей настаўнік звяртае ўвагу на **ключавое пытанне** ўрока: для чаго мы праводзім даследаванне па тэме «Лёс маёй мясцовасці ў XVI- XVIII стст. » і адзначае неабходнасць знайсці адказ у працэсе ўрока.

IV. Этап засваення і сістэматызацыі новых ведаў

1. **Даследаванне «У склад якіх адміністрацыйных адзінак уваходзіла наша мясцовасць у XVI-XVIII стст.».** Азнаямленне з даследчай работай адбываецца ў выглядзе вуснага паведамлення выступоўцы перад класам (усе даследчыя работы вучняў зафіксаваны ў класных сшытках і ацэньваюцца настаўнікам).

Вучні атрымліваюць апераджальныя заданні з алгарытмам дзеянняў для правядзення мікрадаследавання.

Алгарытм дзеянняў для правядзення мікрадаследавання.

- 1) Прачытайце картасхему на 1 форзацы «Адміністрацыйна-тэрытарыяльны падзел ВКЛ у канцы XVI ст.» і вызначце, у склад якога ваяводства ўваходзіла наша мясцовасць у азначаны час.
- 2) Прачытайце вытрымкі з кнігі «Памяць» на с. 16 і вызначце адзінкі адміністрацыйна-тэрытарыяльнага падзелу, у склад якіх уваходзіла наша мясцовасць у XVIII ст.
- 3) Знайдзіце на картасхеме на 2 форзацы тэрыторыі, якія адышлі да Расіі паводле трэцяга падзелу Рэчы Паспалітай і адкажыце на пытанне: падчас якога падзелу адышла тэрыторыя нашай мясцовасці да Расіі?
- 4) Зрабіце выснову: у склад якіх адміністрацыйных адзінак уваходзіла наша мясцовасць у азначаны час.

2. Даследаванне «Гістарычныя падзеі, што адбываліся ў нашай мясцовасці ў XVI-XVIII стст.»

Алгарытм дзеянняў для правядзення мікрадаследавання.

- 1) Разгледзьце картасхемы на с. 118, 126, 128, 140 і зрабіце выснову: ці адбываліся ваенныя дзеянні ў нашай мясцовасці падчас войнаў і якіх.
- 2) Папрацуйце з карцінай Н. Т. Гуціева «Сустрэча Пятра I з польскім каралём Аўгустам II у картэзіянскім кляштары ў 1706 годзе» на с. 21 кнігі «Памяць» і вызначце, пра якую падзею апавядае гэтая карціна.
3. Прасачыце лёс нашай мясцовасці падчас Паўночнай вайны 1700–1721 гг., папрацаваўшы з матэрыяламі кнігі «Памяць» на с. 22.
3. Прачытайце вытрымкі з кнігі «Памяць» на с. 14 і вызначце, які лёс напаткаў землі Бярозаўшчыны ў час ваеннага ліхалецця.
- 4.Зрабіце выснову да вашага даследавання.

3. Даследаванне «Знакамітыя асобы, чый лёс сутыкнуўся з лёсам нашай мясцовасці»

Алгарытм дзеянняў для правядзення мікрадаследавання.

- 1) Пералічыце гістарычных асоб, папрацаваўшы з матэрыяламі кнігі «Памяць» на с. 16, 22.
- 2) Складзіце паведамленні пра іх дзейнасць, скарыстайце матэрыялы гістарычных партрэтаў на старонках вучэбнага дапаможніка: с. 52 (Стафан Баторый); с. 57,67 (Ян Хадкевіч); с.65 (Леў Сапега).
3. Выкарыстайце гісторыю мікратапоніма «Королёва Гора».
4. Зрабіце выснову: ці паўплывала дзейнасць знакамітых асоб на лёс роднага краю.

Форма даследавання можа быць прадстаўлена ў выглядзе лэпбука, знаёмага вучням з урокаў мастацтва, пісьмовага паведамлення ці прэзентацыі не больш, чым з 15 слайдаў і інш.

4. Даследаванне «Гаспадарчае жыццё і побыт мясцовых жыхароў»

Калектыўнае даследаванне зроблена выключна на матэрыялах краязнаўчага музея школы і творча прадстаўлена юнымі даследчыкамі.

4.1. Медыязбука «Музейны прадмет»: вучні адгадваюць музейны прадмет па прыкладным апісанні, падказкай лічыцца літара, на якую пачынаецца прадмет. Вучні атрымліваюць ад аўтара даследавання ліст з табліцай, трэці слупок якой неабходна запоўніць.

Літара алфавіту	Прыкладнае апісанне артэфекта	Адказ (артэфект)
А	Від жаночага строю, спадніца	(андарак)

4.2. Пашпарт музейнага прадмета

Крытэрыі «НаШтоБуЗУ»

1. Уважліва разгледзець музейны прадмет.
2. У пашпарт запісаць назву прадмета.
3. Указаць, з якога матэрыялу ён зроблены.
4. Указаць памеры прадмета.
5. Вызначыць ступень яго захаванасці (поўнасьцю, часткова, мае невялікія пашкоджанні).
6. Вызначыць, з якой мэтай выкарыстоўваўся дадзены артэфект нашымі продкамі.
7. Зрабіць графічную замалёўку.

Даследчык прадстаўляе апісанне аднаго музейнага прадмета, праводзячы з класам майстар-клас па афармленні пашпарта музейнага прадмета, затым раздае для парнай работы карткі з крытэрыямі «НаШтоБуЗУ», музейныя прадметы; вучні за 5–6 хвілін самастойна выконваюць такую практычную работу ў класных сшытках.

4.3. Інтэр’ер традыцыйнага жылля ў азначаны час

Даследчык праводзіць кароткую фронтальную гутарку з вучнямі:

1. Якія рэчы інтэр’ера маюцца ў школьным музеі?
2. Як яны выкарыстоўваліся нашымі продкамі?

V. Этап кантролю засваення ведаў

У якасці праверкі засваення вучэбнага матэрыялу настаўнік выкарыстоўвае прыём «Алфавіт»: вучнямі прапісваюцца літары алфавіту ў слупок, а побач неабходна напісаць паняцце, імя, падзею, што сустракалася на ўроку. Работа выконваецца ў класных сшытках ці на асобных лістах.

(Калі дазваляе час, можна прапанаваць вучням для праверкі ведаў па тэме тэст.)

Настаўнік звяртае ўвагу вучняў на ключавое пытанне ўрока: для чаго мы праводзім даследаванне па тэме «Лёс маёй мясцовасці ў XVI- XVIII стст.» і прапаноўвае зрабіць адказ, папрацаваўшы з 2-ой і 3-й часткамі тэкста вучэбнага дапаможніка на с. 198 «Наш край у XVI-XVIII стст.»: выбраць найбольш важны для вас адказ на пытанне і зачытаць яго. (Адказы: 1) для лепшага разумення гісторыі таго перыяду; 2) каб больш даведацца пра

гісторыю сваёй мясцовасці; 3) каб не згубілася памяць пра людзей і падзеі, важныя для кожнага з нас.)

Перад інфармаваннем пра дамашняе заданне ацэньваецца работа вучняў на ўроку з кароткім каментарыем.

VI. Этап інфармавання пра дамашняе заданне

1. Зрабіць «Сэлфі» з любімым музейным прадметам і выканаць «Пашпарт» па ўзоры.

2. Правесці мікрадаследаванне аднаго з музейных прадметаў з паслядоўным выступленнем перад вучнямі пачатковых класаў. (Па выбары вучняў.)

VII. Этап рэфлексіі

Завяршыце сказ (па чарзе):

Сёння на ўроку я даведаўся(-лася) –
запомніў(-ла) –
навучыўся(-лася) –
мяне здзівіла –
не зразумеў(-ла) –

Зварот настаўніка да вучняў: шчыра жадаю вам далейшых поспехаў у вывучэнні нашай мінуўшчыны.

«»

Дадатак 1

Картка 1

Крытэрыі «НаШтоБуЗу»

(На што буду звяртаць увагу пры даследаванні і запаўненні пашпарта музейнага прадмета)

1. Уважліва разгледзіць музейны прадмет.
2. У пашпарт запісаць назву прадмета.
3. Указаць, з якога матэрыялу ён зроблены.
4. Указаць памеры прадмета.
5. Вызначыць ступень яго захаванасці (поўнасцю, часткова, мае невялікія пашкоджанні).
6. Вызначыць, з якой мэтай выкарыстоўваўся дадзены артэфакт нашымі продкамі.
7. Зрабіць графічную замалёўку музейнага прадмета.

Прыводзім прыклад афармлення пашпарта музейнага прадмета.

Пашпарт музейнага прадмета «Пранік»

1. Прадмет «Пранік».

2. Матэрыял – драўніна
3. Памеры 32 см х 9 см х 5 см.
4. Мае невялікія пашкоджанні ў выглядзе сцёртасці ніжняй рабочай часткі.
5. Пранік выкарыстоўваўся для мыцця (прання) бялізны, пры адбельванні палатна; ім таксама адбівалі лён, проса.
6. Апісанне – пляскаты драўляны брусок з ручкай.

Фотаздымак

Такую практычную работу вучні выконваюць на працягу 5–7 хвілін і затым яе абараняюць. Настаўнік і навучэнцы могуць задаць дадатковыя пытанні, напрыклад: з якіх часоў вядомы пранік у нашых продкаў?

Прапаноўваюцца прыкладныя дамашнія заданні: падрыхтаваць мікрадаследаванне «Самы цікавы прадмет музея», сэлфі з прадметам з паслядоўным яго апісаннем, апісанне, згодна плану вывучэння прадмета, сямейных рэліквій (стары фатаздымак, медаль, вышыўка, ікона, віншавальная паштоўка і г. д.)

Дадатак 2

Крытэрыі «НаШтоБузу» пры выкананні практычных работ

Практычная работа № 1 «Апошні ледавік»

1. Разгледзець у вучэбным дапаможніку на с. 13 картасхему «Першыя людзі на тэрыторыі Беларусі» .
2. Знайсці тэрыторыю, якая была пакрыта апошнім ледавіком.
3. Знайсці на адміністрацыйнай карце «Рэспубліка Беларусь» свой населены пункт (аг. Падкраічы).
4. Абвесці ў сшытку контур сучаснай тэрыторыі Беларусі.
5. Падпісаць ў сшытку на картасхеме населены пункт, у якім вы пражываеце.
6. Зафарбаваць тэрыторыю, якая была пакрыта апошнім ледавіком.
7. Вызначыць, ці праходзіў па тэрыторыі Бярозаўскага раёна апошні ледавік.
8. Зрабіць выснову.

Практычная работа №2 «Археалагічныя помнікі Бярозаўскага раёна»

1. Разгледзець картасхему «Археалагічныя помнікі Бярозаўскага раёна».
2. Знайсці ўмоўныя абазначэнні стаянак мезаліту, неаліту і бронзавага веку.
3. Адшукаць на картасхеме дадзеныя стаянкі.
4. Прачытаць, каля якіх сучасных населеных пунктаў паблізу яны знаходзіліся.
5. Абвесці ў сшытку контур сучаснай тэрыторыі Бярозаўскага раёна.
6. Падпісаць ў сшытку на картасхеме населеныя пункты, паблізу якіх знаходзіліся старажытныя стаянкі жалезнага веку.
7. Пазначыць іх умоўнымі знакамі.
8. Ажыццявіць у такой жа паслядоўнасці пошук гарадзішчаў і пасяленняў і выканаць заданні ў сшытку.
9. Зрабіць выснову аб колькасці стаянак, гарадзішчаў і пасяленняў і іх геаграфічным становішчы на тэрыторыі Бярозаўскага раёна.

Медыязбука «Музейны прадмет»

Літара алфавіту	Апісанне артэфекта (прыкладнае)	Адказ (артэфект)
А	Від жаночага строю, спадніца, вытканая асаблівым спосабам з воўны	Андарак
Б	Ткацкая прылада, неад'емная частка ткацкага станка	Бёрда
В	Прылада (прыстасаванне) для ручнога прадзення	Верацяно
Г	Ёмістасць, якая служыла мерай збожжа (плеценая з лыка; мясцовая назва)	Гарцы
Д	Прылада (ёмістасць) для захоўвання мукі	Дзежка
Ж	Прылада для атрымання мукі з зерня	Жорны (жорнавы)
З	Пасудзіна для захоўвання малака (гліняны посуд)	Збанок (збан)
К	Прылада для прасавання бялізны, адзення	Качалкі
Л	Традыцыйны абутак сялян	Лапці
М	Пасудзіна для працірання маку і іншых культур	Макацёр
Н	Від мужчынскага строю, штаны, што насілі сяляне	Нагавіцы
П	Прылада для прання бялізны	Пранік
Р	Ручнік, якім пакрывалі ікону ў «чырвоным куце»	Ручнік-набожнік
С	Прылада працы для ўборкі збожжавых культур (жыта, пшаніцы і г. д.)	Серп
Т	Прылада для ачышчэння льнянога валакна ад кастрыцы	Трапло
У	Від мэблі ў сялянскай хаце для сядзення	Услон (лаўка)
Ф	Занавеска на акно ў сялянскай хаце	Фіранка
Х	Традыцыйнае жылло сялян	Хата (макет сялянскай хаты)
Ц	Прылада для малацьбы збожжа	Цэп
Ч	Абутак мужчынскі (кірзавыя чобаты)	Чобаты
Ш	Святочны жаначы абутак са шкуры	Шнуроўкі (боцікі высокія)
Ю	Пячная прылада, закрыўка коміна	Юшка

Медыязбука «Літаратурная спадчына Бярозаўшчыны»
(скарочана, без твораў аўтараў)

Літара алфавіту	Заданне	Адказ
А	Лаурэат Нобелеўскай прэміі, пачынала журналісцкую дзейнасць у газеце «Маяк камунізму» г. Бярозы ў 1985 г., член раённага літаратурнага аб'яднання «Крыніца» у 1986 г.	Алексіевіч Святлана
Б	Паэтка, перакладчыца, член Саюза пісьменнікаў СССР, друкуецца з 1960г. Нар. у в. Пешкі Бярозаўскага раёна	Баравікова Раіса
Г	Карэспандэнт газеты «Маяк», член літаратурнага аб'яднання «Крыніцы»	Гаравая Маргарыта
Д	Паэтка, член Саюза пісьменнікаў СССР, з 1959 па 1983 гг. працавала ў Бярозаўскім раёне	Дудзюк Зінаіда
К	Пісьменнік, публіцыст, краявед, член Саюза пісьменнікаў СССР, выпускнік Падкраіцкай васьмігадовай школы Бярозаўскага раёна	Казловіч Анатоль
М	Паэтка, пісьменніца, перакладчыца, член Саюза пісьменнікаў СССР, лаурэат літаратурнай прэміі імя А. Куляшова 1984 г., нар. у в. Нівы Бярозаўскага раёна	Мацяш Ніна
Р	Паэт, перакладчык, член Саюза пісьменнікаў СССР; нар. у в. Сялец Бярозаўскага раёна	Разанаў Алесь
С	Пісьменнік, член Саюза пісьменнікаў СССР; нар. у в. Сялец Бярозаўскага раёна Стваральнік і кіраўнік літаратурнага аб'яднання «Крыніцы», прыняў актыўны ўдзел у стварэнні кнігі «Памяць. Бярозаўскі раён», былы рэдактар раённай газеты «Маяк»	Супрунчук Віктар Селеня Яўгеній
Ш	Пісьменнік і журналіст, уласны карэспандэнт газеты «Известия»; нар. у в. Пешкі Бярозаўскага раёна	Шыманскі Міхаіл

Прыём «Сэлфі» і «Здымак з музейным прадметам»

Алгарытм выканання заданняў

1. Выбраць самы цікавы на ваш погляд музейны прадмет.
2. Зрабіць здымак «Сэлфі».
3. Выканаць мікрадаследаванне «Самы цікавы прадмет музея».
 - 3.1 Пашпарт музейнага прадмета.
 - 3.2 Звесткі пра прадмет з інвентарнай кнігі музея.
 - 3.3 Гістарычная значнасць музейнага прадмета.
 - 3.4 Форма мікрадаследавання.
 - 3.4.1 Тэкставы варыянт міні экскурсіі (для вучняў пачатковых класаў).
 - 3.4.2 Лэпбук (для папаўнення «Музейнага чамадана»).